

Babysalmesang

Status – historie og perspektiv

Det første, vi erfarer, er hjertets slag og åndedrættets sus, - en slags musik er det. Det sidste vi lytter til er hjerteslaget og åndedrættet.

Hvis vi nu ganske tidligt i livet hører en salme sunget i smukke og trygge omgivelser, vil den måske leve med os, - og være det som vi allerhelst vil høre nynnene til sidst.

Babysalmesangens historie er knap ti år gammel.

Efter i starten at blive mødt med skepsis har babysalmesangen bredt sig til næsten halvdelen af landets sogne. Grundrepertoiret er den danske salmebog, der rummer en righoldig musikalsk og poetisk salmeskat, som i disse år bliver levende.

Morgensangens afskaffelse i skolerne og den fremmedgjorthed, vi blandt andet i kølvandet hermed fik, betød særdeles trange kår for den danske salmeskat og den levende sang.

Med babysalmesangen er billedet begyndt at vende. Forældre synger for deres børn og fortæller om barnets yndlingssalmer, og præster beretter om brudepar, der har helt klare ønsker til salmevalget ved vielsen.

Historien

De første spirer til at synge for og med de små, efter vi i nogle generationer var blevet mere og mere fremmede overfor vores egen stemme, kommer fra en svensk professor John Lind.

John Lind var læge og var indtil midten af 1970'erne dybt engageret i spædbarnsforskningen. Hans opfordring var klar: "Syng for dit barn. Musikkens sprog er vigtigere end talesproget... de indtryk barnets sind modtager, fremmer hjernens vækst – mangel på indtryk hæmmer den".

Opfordringen blev i 1998 taget professionelt op på musikkonservatoriet i København. I min dagligstue oprettede jeg på dette tidspunkt hold for at afprøve de muligheder for undervisning, der kunne ligge i målgruppen.

En gruppe med babyer og mødre til musikundervisning på konservatoriet blev filmet i 2000. Jeg underviste gruppen fast over et halvt år og havde i samarbejde med Inge Marstal et udviklingsprojekt omkring musikformidlingen og sangen med de helt små. Undervisningen blev filmet over dette halve år og klippet sammen til én film, der viser det glædesfyldte musikalske samvær og det lille barns tydelige deltagelse og genkendelse.

Stiftspræst Helene Dam så filmen (i 2002) og kom med det stikord, der skulle betyde en hel del for det danske kirkeliv. "Det der må da kunne gøres i kirken".

Det kunne det i allerhøjeste grad.

Nu vendes inspirationen den anden vej. I de kommende måneder tager jeg atter over sundet – i Sverige vil man gerne lære hvordan "man gør". Længe før vi i Danmark havde organiseret musik med de mindste, var man startet i Sverige på professor John Linds opfordring. Men måden at varetage det på i kirkens regi og med salmerne fik sit arnested her i den danske kirke.

Det var på Frederiksberg...

I Frederiksberg og Sankt Pauls kirke trådte babysalmesangen sine barnesko. Ventelisten i Frederiksberg kirke er længere end nogensinde før. Og opringningerne fra nybagte forældre er hyppige.

Spørgsmålet om meningen med babysalmesangen har med dens opblomstring næsten besvaret sig selv. Alligevel er det med tanke på det fremtidige perspektiv fint at kigge på, hvad dette samvær indeholder.

En tilknytning til salmen og kirkens rum

Kirken tilbyder med babysalmesangen nogle væsentlige kvaliteter i det tidlige forældre-barn forhold, samtidig med at der sker en tilknytning til salmen, sangen og kirkens rum.

Babysalmesang består, som ordet siger af sang. Hertil kommer bevægelse og dans, som ledsagelse til salmen.

Sang har i sig nogle kvaliteter, som vi er ved at genopdage. Sang skaber glæde i kroppen, det kan både måles videnskabeligt og mærkes. Sangen sammen med andre skaber en fornemmelse af samhørighed. Når vi synger, ledes vi ind i opmærksomhed, og når vi synger med og for det lille barn, får vi automatisk forærende et nærvær. Vi bliver med andre ord "til stede". Sangen bærer helt andre følelser med sig end talen.

Et lille barn oplever og sanser i helheder.

Barnet oplever i babysalmesangen forældrenes nærvær, kirkens rum, akustikken, lyset, klangen, rytmen, hændernes leg, stemmerne, musikken.

Det smelter sammen i hukommelsen og kan lagre sig dybt, fordi man så at sige "sender på alle kanaler".

Barnet og den voksne får i babysalmesangen melodier og ord med sig, som rækker langt udover barnekammerets repertoire. Og som netop også derfor i sig rummer muligheden for at være repertoire man møder senere i livet og kan finde både opmuntring, trøst og glæde i.

"Det rummer det hele" sagde en af mine kursister en dag. Ja, i hvert fald er det rigt på perspektiv for den enkelte og for kirkens liv og vækst.

Salmer med konfirmander

Babysalmesangens vækst er ikke blot sket på området med de alleryngste. Den måde forældre og babyer tilegner sig salmerne på kan nemlig med stor fordel bruges i andre aldersgrupper.

Da jeg for snart 6 år siden begyndte at arbejde med konfirmander og salmer i dans og bevægelse, var det med en vis bæven. Mine eventuelle forbehold viste sig dog at være ubegrundede.

Bevægelsen til sangen forekommer den unge mere naturlig end dét at sidde stille og synge. Og mens bevægelsen gentages til salmens ord og melodi kan det hænde at sangen kommer på.

At bevæge sig til ord og melodi i fællesskabet betyder - uanset om vi er børn, unge eller voksne - at vores fokus og opmærksomhed bliver ledt ind. Her sendes også ”på alle kanaler” – det betyder at næsten alle sanser er i gang. Syn, hørelse, følesans, muskel/ledsans, balancesans sættes i svingninger. Endelig opstår én af de væsentlige forudsætninger for læring, nemlig glæden. Det flow, som kan være til stede i dansen til en salme er med andre ord en optimal måde at lære salmevers på.

Rigdom af digte og melodier

Vi har en rigdom af digte og melodier i den danske salmebog. Det er et stort privilegium at have det med i bagagen, og disse store ord, som de færreste vel forstår med hovedet, har netop så meget substans, at man kan ”smage” på dem igen og igen livet igennem. At kunne bare nogle enkelte vers så godt, at de er krøbet ”ind under huden og ligger fremme på tungen”, at de dukker op, når man hører melodien eller får et stikord, er en gave, vi skal give vores børn.

Forskrækkelsen over store ord, højtidelige stemninger og smukke gedigne melodier greb om sig i de sidste årtier inden årtusindskiftet. Babysalmesangen blev én af modstrømmene til denne forskrækkelse. I det oplyste kirkerum kan den vellykkede stund med babyer og forældre få præcis de kvaliteter, som ikke findes nogle andre steder i vores samfund.

Derfor er udsigterne til babysalmesangens fremtid lyse, i hvert fald så længe vi tør at byde på det største og bedste vi har i nærvær, med en lyttende attitude og den umage, der hører sig til når man skal give noget værdifuldt videre.

Anne-Mette Riis

Lektor ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium og konsulent i Roskilde stift.

Foredrags- og kursusholder – www.annemetteriis.dk